

03.11.2020

Asia/5

§ 645

Kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntämisehtojen hyväksymisestä

HEL 2020-009419 T 08 01 03

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntämisehtojen hyväksymistä.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli tiimipäällikkö Jouni Korhonen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jouni Korhonen, johtava liikenneasiantuntija, puhelin: 310 37080
jouni.korhonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Kotihoidon pysäköintitunnuksen ehdot

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Tiivistelmä

Kotihoidon pysäköintitunnus esitetään otettavaksi käyttöön koko kaupungin alueella. Pysäköintitunnuksen avulla parannetaan kotihoidon ja muiden vastaavien kotiin tuotavien palveluiden työntekijöiden pysäköintimahdollisuuksia kadulla tai muulla kunnan hallinnoimalla alueella.

Esittelijän perustelut

Lainsäädännön tausta

Käsitellessään uutta tieliikennelakia (729/2018) eduskunta edellytti, että valtioneuvosto valmistelee yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden

kanssa yhtenäisen ratkaisun kotihoidon ja vastaavien kotiin tarjottavien palvelujen työntekijöiden pysäköinnin helpottamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltiin esitys yhteistyössä kuntien kanssa pääosin vuoden 2019 aikana.

Hallituksen esitys tieliikennelain muuttamisesta (HE 109/2019), joka sisälsi mm. säännökset kotihoidon pysäköinnistä, hyväksyttiin eduskunnassa 9.4.2020 ja vahvistettiin 8.5.2020.

Kotihoidon työntekijöiden pysäköintiä helpottavat säännökset tulivat voimaan 1.6.2020 uuden tieliikennelain myötä.

Nykytila

Helsingissä sosiaali- ja terveystoimialalla kotihoitoa tuotetaan ikäihmisille, pitkäaikaissairaille ja toipilaille sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden kokonaisuudessa, jossa kotihoito on organisoitu kahdeksaan kotihoitoyksikköön. Lisäksi kotisairaanhoidon palvelua antaa uusi kuntouttava arviointiyksikkö, jonka asiakkaat ovat sairaalasta kotiutuvia ja kotihoidon tarpeessa olevia. Helsingissä lapsiperheiden kotipalvelua tuottaa perhe- ja sosiaalipalvelujen kokonaisuuteen kuuluva lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveysyksikön neuvola sekä perhetyön yhteydessä toimiva lapsiperheiden kotipalvelun yksikkö. Helsingissä kotisairaala on osa Helsingin sairaalan toimintaa.

Helsingissä kotihoito tekee kotikäyntejä jalan, polkupyörällä, sähköpyörällä, julkisen liikenteen välineillä tai autolla. Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan käytössä olevat noin 200 autoa on vuokrattu Helsingin kaupungin rakentamispalveluliikelaitokselta. Lisäksi oman auton käyttöoikeus työtehtävissä on myönnetty noin 350:lle kotihoidossa työskentelevälle henkilölle. Kokonaisuudessa kotihoidon kotikäyntejä tekevän henkilöstön määrä vuonna 2019 oli vajaat 2000. Kotihoidon asiakkaita Helsingissä on tällä hetkellä noin 7500 kuukaudessa. Kotihoidossa tehdään noin kolme miljoonaa asiakaskäyntiä, joista karkeasti noin puolet autolla.

Ostopalveluita hankitaan vajaalta sadalta yritykseltä. Ostopalveluissa työskentelevien määrää on vaikea arvioida, koska alalla työskennellään paljon osa-aikaisesti. Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan mukaan ostopalveluiden osuus kotihoidon palveluista on kokonaisuudessaan noin 7 %.

Palvelukeskus Helsinki tuottaa omana työnä kotihoidon tukena hyvinvointipalveluja noin 4500:lle asiakkaalle. Palvelukeskus vastaa mm. turvapuhelinpalvelusta 24/7. Liikennetuotos on vähäinen, vaikka palvelujen kysyntä on tasaisessa kasvussa.

Vammaistyössä järjestetään kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tuotetaan mm. asumis- ja perhehoitopalveluita sekä sosiaalityön palveluita. Kehitysvammahuollon piirissä on yhteensä noin 2500 asiakasta ja vammaispalvelulain henkilökohtaisen avun piirissä noin 2800 asiakasta. Sosiaalityön kotikäynneissä suositaan julkisia liikennevälineitä ja asiakastyötä tekevillä työntekijöillä on asiointilippu. Oman auton käyttöoikeus on vain yksittäisillä työntekijöillä.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri tuottaa asiakkaan kotiin laboratoriopalveluita ja lasten kotisairaalan palveluita. HUSLABin liikkuvalla näytteenotolla on Helsingin alueella käytössä noin 15 autoa, joilla tehdään arviolta 7000 asiakaskäyntiä vuodessa. Lasten kotisairaallalla on käytössään muutama auto, joilla tehdään vastaavasti 3000-4000 asiakaskäyntiä vuodessa.

Kokemukset pysäköintipaikkatilanteesta vaihtelevat. Ongelmatonta ei ole missään. Erityisesti kantakaupungin alueella pysäköinti on vaikeaa pääsääntöisesti kaikkina vuorokauden aikoina, koska ongelman ytimenä siellä on pysäköintipaikkojen riittämättömyys. Monilla esikaupunkialueilla taas pysäköintijärjestelmä perustuu siihen, että tontit hoitavat itse pysäköintipaikkaveloitteensa. Esikaupunkialueiden kadut kuuluvatkin usein pysäköintikieltoalueeseen, jossa aikarajoitettu vieras-/ asiointipysäköinti on sallittu vain erikseen merkityillä paikoilla. Kotiin tuotavien palveluiden tarve lisääntyy väestön ikääntyessä ja pysäköintiongelmien odotetaan lisääntyvän tämän myötä.

Tavoitteet

Kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntämisen tavoitteena on helpottaa ja tehostaa asiakkaan kotiin tuotavia tieliikennelain 190 a §:ssä mainittuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tarjoamalla työntekijöille parempia pysäköintimahdollisuuksia kadulla tai muulla kunnan hallinnoimalla alueella estämättä muiden kadunkäyttäjien toimintaa.

Pysäköintitunnuksen keskeisimmät ehdot ja käyttö

Kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntää Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala terveys- ja sosiaalitoimialan tai Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin hakemuksesta sellaisten asiakkaan kotiin tuotavien palveluiden tuottamiseen, jotka ovat kunnan järjestämisvastuun piirissä. Tällaiset kotiin tuotavat palvelut on esitetty tieliikennelain 190 a §:ssä. Näitä ovat:

- sosiaalihuoltolain 19 §:ssä tarkoitettu kotipalvelun, 20 §:ssä tarkoitettu kotihoidon ja 21 §:ssä tarkoitettu asumispalvelun tehtävät;
- terveydenhuoltolain 25 §:ssä tarkoitettujen kotisairaanhoidon tehtävät;

- vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa tarkoitetut tehtävät;
- kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa tarkoitetut tehtävät.

Tunnus voidaan myöntää sekä julkisille että yksityisille toimijoille. Tunnuksen myöntäminen yksityiselle toimijalle edellyttää, että se toimii kunnan kilpailutettuna tai palvelusetelipalveluntuottajana.

Tunnus myönnetään kunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden tuottamiseen. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirillä on tieto palveluksessaan olevista työntekijöistä sekä niistä yrityksistä ja yhdistyksistä, jotka tuottavat heille asiakkaan kotiin tarjottavia palveluita. Tämän johdosta kaikki tunnukset myönnetään heidän hakemuksestaan, jolloin varmistetaan, että lupaa haetaan lain tarkoittamien palveluiden tuottamiseen. Samalla on varmistettu, että palveluntuottajat ovat huolehtineet yhteiskunnallisista velvoitteistaan.

Tunnus on ajoneuvokohtainen ja se myönnetään digitaalisena enintään kahdeksi vuodeksi koko kaupungin alueelle. Tunnukseen ei siis voi liittää talouden kakkosautoa tai puolison autoa, vaikka näitä joutuisikin poikkeustilanteissa käyttämään kotihoidon tehtävien suorittamiseen. Yrityksen, yhdistyksen ja julkisyhteisön on ilmoitettava tunnuksenhaltija, jonka on oltava hakijan palveluksessa oleva luonnollinen henkilö. Tunnusten enimmäismäärää ei ole ensivaiheessa haluttu rajoittaa, mutta yksityisellä tunnuksenhaltijalla ei voi olla useita tunnuksia.

Kotihoidon pysäköintitunnuksella työntekijä saa pysäköidä liikennemerkillä osoitetusta rajoituksesta huolimatta maksulliselle pysäköintipaikalle maksua suorittamatta sekä alueelle, jossa pysäköinti on liikennemerkein kielletty. Tunnuksella on mahdollista pysäköidä rajoitusta pidemmäksi ajaksi alueella, jossa pysäköinnin enimmäisaikaa on rajoitettu. Pysäköintitunnus mahdollistaa pysäköinnin pihakadulla muuallakin kuin merkityllä pysäköintipaikalla. Samoin ”Huoltoajo sallittu” –lisäkilven vaikutusalueella on mahdollista ajaa ja pysäköidä kotihoidon pysäköintitunnuksella. Tunnus oikeuttaa pysäköimään katualueella tai muulla kunnan hallinnoimalla alueella, mutta ei siis yksityisten kiinteistöjen pihhoilla. Liikkumisesteisen ja kotihoidon pysäköintitunnuksella saisi pysäköidä samoin ehdoin.

Väärinkäytön vähentämiseksi tunnuksen haltijan on pyydettäessä osoitettava pysäköinninvalvonnalle tai poliisille, että tunnusta on käytetty tieliikennelaissa tarkoitettujen tehtävien hoitoon. Edellä mainituilla toimenpiteillä halutaan varmistaa, että lain alkuperäinen tarkoitus toteutuisi mahdollisimman hyvin.

Kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntämisestä peritään kertamaksu. Maksulla katetaan lupajärjestelmän perustamis-, kehittämis- ja ylläpito-kustannuksia. Yhdenvertaisuuden vuoksi maksu peritään kaikilta ja se on sama kaikille. Kertamaksun suuruus on 100 euroa (alv. 0 %) kahden vuoden ajalta eikä kertamaksusta suoriteta palautuksia, vaikka tunnuksen käytön edellytykset päätteisivät kesken maksukauden.

Vaikutukset

Kotihoidon pysäköintitunnuksen myöntäminen parantaa merkittävästi kotihoidon ja eräiden kotiin tarjottavien palveluiden pysäköintimahdollisuuksia kadulla. Kotihoidon työntekijöille jää enemmän aikaa varsinaiseen työhönsä asiakkaiden eduksi. Toisaalla tarve autojen lisähankintaan vähenee, kun esimerkiksi liikkuvan näytteenoton yhden yksikön näytteenottomäärä kasvaa.

Kotihoidon pysäköintitunnuksia on arvioitu hankittavan julkisille toimijoille noin 600 kappaletta. Yksityisten toimijoiden tunnusmäärästä ei ole tarkkaa arviota. Tunnusmäärän oletetaan olevan vähäisempi, koska osopalveluiden osuus on noin 7 % tuotetuista palveluista.

Kotihoidon pysäköintitunnuksella tapahtuvien pysäköintitapahtumien määrää on vaikea arvioida, koska eri asiakkaiden luona käyntien määrät vaihtelevat suuresti. Karkean arvion mukaan kotihoidon käyntejä tehdään yhteensä noin kolme miljoonaa kappaletta. Noin puolet käynneistä tehdään autoilla. Lisäksi tulevat tukipalveluiden kotikäynnit, joiden määrästä ei ole arviota. Muiden toimijoiden pysäköintitapahtumien määrät ovat pieniä verrattuna kotihoitoon. Pysäköintitunnuksen käyttömahdollisuus lisää vähäisessä määrin auton käytön houkuttelevuutta työtehtävissä. Kotihoidon pysäköintitunnuksella pysäköinti tapahtuu samassa tilassa, jota jakelu- ja saattoliikenne käyttävät. Jakelu- ja saattoliikenteen osalta tilanne todennäköisesti heikkenee.

Sosiaali- ja terveystoimialalle pysäköinti aiheuttaa nykyisin noin 80 000 euron kustannukset vuodessa. Toimialan omassa käytössä oleville autoille (leasing + oman auton käyttöoikeus) kahdeksi vuodeksi myönnettävien tunnusten kustannusvaikutus on noin 60 000 euroa. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimialalle aiheutuu tunnuksen hakuprosessista vähäiset kustannukset.

Pysäköintitunnus antaa paljon oikeuksia, mutta samalla oikeus tuo uusia velvollisuuksia. Useimmat kadun varren pysäköintikieltomerkit on asennettu liikenteellisin perustein. Näitä ovat mm. näkemäolosuhteiden parantaminen jalankululle ja pyöräilylle suotuisemmaksi, turvalliset kohtaamismahdollisuudet ajoneuvoliikenteelle, joukkoliikenteen ja pelastuslaitoksen toimintaedellytysten turvaaminen sekä saatto- ja jakeluliikenteen mahdollistaminen. Tieliikennelain pysäyttämistä ja pysäköimis-

tä koskevat säännöt lähtevät siitä, että ajoneuvoa ei saa pysäyttää eikä pysäköidä siten, että se vaarantaa turvallisuutta tai haittaa muuta liikennettä. Pysäköintitunnus ei anna oikeutta poiketa tästä. Tämän hahmottaminen vilkkaassa liikenneympäristössä on toisinaan haastavaa ja saattaa vaarantaa turvallisuutta tai haitata muuta liikennettä.

Pysäköinti- ja pysäyttämiskieltojen asettamisperiaatteisiin saattaa olla tarvetta tehdä täsmennyksiä erityisesti silloin, jos kotihoidon pysäköintitunnuksen käytöstä aiheutuu ongelmia.

Myös kotihoidon pysäköintitunnusta käytettäneen lainvastaisesti muihin tarkoituksiin kuin laissa esitetyn kotiin tuotavien palveluiden suorittamista varten. Väärinkäytön osoittaminen on pysäköinninvalvonnalle tai poliisille hankalaa.

Viranomaisyhteistyö

Asiaa on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimialalta sairaala, kuntoutus- ja hoivapalveluiden ja kaupunkiympäristön toimialalta pysäköinninvalvonnan ja pysäköintipalvelujen kanssa.

Jatkotoimenpiteet

Pysäköintitunnusten käytön todellisia vaikutuksia seurataan kahden vuoden ajan palvelun tuottajien näkökulmasta sekä liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Kokemukset ja sen jälkeiset toimenpiteet esitellään kaupunkiympäristölautakunnalle.

Kotihoidon pysäköintitunnuksen haltijoille annetaan ohje ja järjestetään koulutus tunnuksen tuomista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Pysäköintitunnusten verkkokauppaa ollaan kehittämässä. Kotihoidon pysäköintitunnus otetaan osaksi kehitettävää tuotekokonaisuutta.

Pysäköintitunnus on otettavissa käyttöön viimeistään kolme kuukautta kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen alkuvuodesta 2021 riippuen pysäköinninvalvonnan järjestelmien aikataulusta.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jouni Korhonen, johtava liikenneasiantuntija, puhelin: 310 37080
jouni.korhonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Kotihoidon pysäköintitunnuksen ehdot

03.11.2020

Asia/5

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano